

Response-Based Practice, RBP

Sedan kvinno- och tjejjour rörelsen startade för över 40 år sedan har basen varit att lyssna utan att döma, stärka kvinnor och barn och att synliggöra deras motstånd. Idag har Unizon över 130 medlemsjourer som varje dag stöttar, skyddar, förebygger och påverkar utifrån en kunskap om våld, genus och makt. Jourerna har tusentals stödkontakter varje år och i varje möte fortsätter vi att lyssna, stötta och stärka. En metod för detta kallas RBP – Response-Based Practice. Den lyfter även språkets betydelse, som är viktig i det enskilda mötet, i påverkansarbetet och för samhällets förståelse av våld

RBP handlar om ett respektfullt, feministiskt och stärkande bemötande (empowering) genom att benämna våld för vad det är och synliggöra den utsattas motstånd och förövarens ansvar samt att undersöka sociala responser, snarare än att utgå från att den våldsutsatta kvinnan behöver ”behandling”. Denna syn är jourrörelsen tämligen ensamma om i en svensk kontext idag. Vi kan därför säga att RBP som arbetsmetod betecknar jourrörelsens särart.

RBP är en kanadensisk modell för socialt arbete med våldsutsatta, och våldsutövande, som arbetats fram av forskare och terapeuter som Linda Coates, Allan Wade, Cathy Richardsson, Nick Todd med fler. I detta blad vill vi ge en kort introduktion till RBP.

Centrala grundstenar i RBP:

Motstånd - Alla som utsätts för våld eller förtryck gör motstånd

RBP breddar synen på motstånd och inkluderar många andra strategier, tankar och känslor än bara rent fysiskt motstånd (som får ett effektivt slut på våldet). Att göra motstånd handlar om att återupprätta den känsla av mänsklig värdighet som våldshandlingen syftat att kränka.

Benämna våldet - kalla en spade för en spade

RBP fokuserar på hur vi talar om våld och att vi benämner våld för vad det är. En misshandel eller ett slag är inte ett ”lägenhetsbråk” eller en ”konflikt”. RBP poängterar vikten av att inte använda ömsesidigt språk om ensidiga våldshandlingar. I bemötande talar RBP om responser på, och motstånd mot, våld – snarare än att tala om reaktioner på, eller effekter av, våld. Detta för att synliggöra förövarens ansvar för våldet och det motstånd den som utsatts har gjort.

Sociala responser

RBP synliggör hur sociala responser påverkar vem som ses som ansvarig för våldet och därmed den våldsutsattas återhämtning. Med sociala responser menas hur vi talar om våldet, var vi lägger ansvar för våldet och på andra sätt bemöter den utsatta och den våldsutövande.

Dignity

Värdighet (Dignity) är ett centralt begrepp inom RBP. Begreppet innefattar en grundläggande och universell mänsklig känsla av integritet, jämlikhet och okränkbarhet, baserad på uppfattningen att alla är lika mycket värda, och att den naturliga responsen då denna integritet kränks är motstånd. Eftersom våldet syftat till att kränka just värdigheten måste allt bemötande sträva efter att upprätta den; genom att vara förövarens motvikt, genom att eftersträva en jämlik stödrelation, och genom att synliggöra den utsattas agentskap – styrka och makt över sitt liv.

Det händer när vi synliggör motstånd

Läs och begrunda denna beskrivning av en våldtäkt:

Han förföljde henne ner på trottoaren. Han ökade hastigheten för att komma ikapp henne. Han tog tag i henne och kastade henne till marken. Han släpade henne mot buskarna. Han övermannade henne och släpade henne i buskarna. Han höll en sten över hennes huvud och hotade att döda henne om hon fortsatte skrika. Han sade förnedrande saker till henne. Han tvingade sin mun på hennes ansikte. Han försökte få upp hennes bälte. Han tog tag i hennes byxben för att dra av dem. Han övermannade henne och våldtog henne.

Läs sedan denna beskrivning av samma våldtäkt:

Han förföljde henne ner på trottoaren. **Hon ökade hastigheten.** Han ökade hastigheten för att komma ikapp henne. **Hon flyttade sig till sidan.** Han tog tag i henne och kastade henne till marken. **Hon rullade på marken för att komma undan.** Han släpade henne mot buskarna. **Hon tog tag i rötterna av ett träd så att han inte kunde dra henne i buskarna.** Han övermannade henne och släpade henne i buskarna. **Hon började skrika.** Han höll en sten över hennes huvud och hotade att döda henne om hon fortsatte skrika. **Hon slutade skrika.** Han sade förnedrande saker till henne. **Hon sa ”Du inte vill göra detta, du vill inte skada mig”.** Han tvingade sin mun på hennes ansikte. **Hon vände sitt ansikte åt sidan.** Han försökte få upp hennes bälte. **Hon spände ut sin mage, så att han inte kunde få upp hennes bälte.** Han tog tag i hennes byxben för att dra av dem. **Hon korsade sina ben, så att han inte kunde dra av hennes byxor.** Han övermannade henne och våldtog henne. **Hon slutade spänna kroppen för att undvika skador och gick till ett annat ställe i sitt sinne.**

Vad är skillnaden mellan de olika berättelserna?

Den första innefattar endast en beskrivning av hans handlingar, och ingenting om hennes motstånd. När vi även får information om alla de sätt hon gjorde motstånd i situationen, får vi också en tydligare bild av hans våld. Inom RBP menar man nämligen att ett av de starkaste bevisen för att det alltid finns ett motstånd mot våld och förtryck är de ansträngningar som den som utövar våld och förtryck gör för att övervinna motståndet. Om vi inte talar om motstånd bidrar vi till att osynliggöra våldets ensidighet och avsiktlighet.

Läs mer

Center for response based practice: <https://www.responsebasedpractice.com/>

Unizon: www.unizon.se

Denna text utgår från Josefin Kjellbergs text om erfarenheter av att arbeta med RBP på kvinnojourer. Josefin Kjellberg är beteende- och samhällsvetare som tidigare arbetat med kvinnofridsfrågor inom socialtjänsten. Läs gärna mer om RBP på www.unizon.se

Unizon samlar över 130 kvinnojourer, tjejjourer och andra stöd-
verksamheter som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld.

www.unizon.se, info@unizon.se, 08 642 64 01, @unizonjourer